

I. BALKAN SAVAŞI(1911-12)

Nedenleri: - Fransız İhtilâli'nin etkisi ile milliyetçilik hareketlerinin yaygınlaşması - Rusya'nın Akdeniz'e inmek için Balkan halklarını kışkırtması(Panslavizm)

- Osmanlı Devleti'nin Trablusgarp savaşında yenilmesi ve iyice zayıflaması

*** Balkan Devletlerinin Karadağ,

Sırbistan, Yunanistan, Bulgaristan 1912 Ekim ayında, Osmanlı Devleti'ne saldırmasıyla savaş başlamıştır. Savaşı Osmanlı Devleti kaybetmiştir.

Bu kargaşadan yararlanan Arnavutluk bağımsızlığını ilân etmiştir.

Londra Konferansı (1913)

Balkan Devletleri İle Osmanlı Devleti arasında imzalanmıştır.

- İmroz ve Bozcaada dışındaki adalar Yunanistan'a verildi.

- Midye-Enez hattı Bulgaristan ile sınır kabul edildi.

- Midye-Enez çizgisinin batısındaki topraklar kaybedildi.

II. BALKAN SAVAŞI(1912-13)

Nedeni: - Londra Antlaşmasında Bulgaristan'ın fazla toprak kazanması - Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ'ın Romanya'yı da yanlarına alarak Bulgaristan'a savaş açmaları

Not: II. Balkan Savaşı Balkan Devletlerinin kendi aralarında yaptığı savaştır. Osmanlı bu savaşa katılmamıştır.

Savaşın Sonucu:

Bulgaristan savaşı kaybedince Osmanlı Devleti'nde bu durumdan yararlanarak **Edirne ve Kırklareli'yi** tekrar geri almıştır. Savaş sonucunda Bulgaristan'la "İstanbul Antlaşması" imzalanmıştır. Buna göre Edirne, Kırklareli, Dimetoka, Osmanlı'ya Kavala ise Bulgaristan'a verildi.

Yunanistan ile de "Atina Antlaşması" imzalanmış, Selanik, Yanya ve Girit adası Yunanistan'a verilmiştir.

NOT: **Bab-ı Ali Baskını** ile İttihat Terakki Cemiyeti Yönetimi ele geçirerek padişahı etkisiz hale getirdi. 1918'e kadar yönetimde İttihat ve Terakkinin sözü geçti.

ÜNİTE 2: MİLLİ UYANIŞ:YURDUMUZUN İŞGALİNE TEPKİLER

KONU 1: OSMANLI DEVLETİ HANGİ CEPHEDE?

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI (1914-1918)

Birinci Dünya Savaşı'nın **Genel Sebepleri:**

- ✓ Fransız İhtilali'nin Etkisi

- ✓ Hammadde Ve Pazar Arayışı Sonucunda Ortaya Çıkan Sömürgecilik Yarışı
- ✓ Devletlerin Bloklara Ayrılması Ve Silahlanma Yarışı

Özel Sebepler:

İngiltere: Almanların güçlenmesini engellemeye çalışmıştır. Amacı sömürgelerini korumaktır. Ortadoğu'daki zengin petrol yataklarına göz dikmiştir.

Almanya: Siyasal birliğini geç kurduğundan sömürgecilik yarışına geç katılmıştır. Sömürgecilik yarışında İngiltere'ye karşı rekabete girmiştir. Amacı sömürge elde etmektir.

İtalya: Balkanlarda üstünlük kurmaya çalışmaktadır. Henüz yeni gelişmektedir. Büyük devletlerin desteğine ihtiyaç duymaktadır.

Avusturya - Macaristan: Rusya'nın Balkanlardaki faaliyetlerinden rahatsızdır. Balkanlardaki konumunu korumak amacındadır. Osmanlı Devleti gibi nüfusu farklı millet ve mezheplerden oluşmaktadır.

Fransa: 1789'da gerçekleşen ihtilal sadece bu ülkeyi değil tüm dünyayı derinden etkilemiştir. Avrupa'da

1815 Viyana Kongresi ile sınırlar yeniden çizilmeye başlamıştır.

Almanya'ya kaptırdığı kömür yatakları bakımından zengin olan **Alsas-Loren** bölgesini geri almak istemektedir.

Rusya: Panslavizm politikası izleyerek Balkanlardaki etkinliğini artırmak ve sıcak denizlere inmek istemektedir. Boğazları almak en büyük arzudur. Balkanlarda Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ile ters düşmektedir.

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI

İTİLAFLI DEVLETLERİ

- ✓ İNGİLTERE
- ✓ FRANSA
- ✓ İTALYA
- ✓ ABD
- ✓ ROMANYA
- ✓ YUNANİSTAN
- ✓ JAPONYA

İTTİFAK DEVLETLERİ

- ✓ ALMANYA
- ✓ AVUSTURYA-MACARİSTAN
- ✓ OSMANLI İMPARATORLUĞU
- ✓ BULGARİSTAN

İtilaf: Anlaşma,

İttifak: Bağlaşma.

Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesiyle:

- ✓ Yeni cepheler açılmış,
- ✓ Savaş geniş bir alana yayılmış,
- ✓ Savaşın süresi uzamış,
- ✓ İtilaf devletlerinin Rusya'ya yardım göndermesi engellenmek istenmiştir.

OSMANLI DEVLETİ'NİN SAVAŞTIĞI CEPHELER

A)Taarruz Cepheleri	B) Savunma Cepheleri	C)Yardım Cepheleri
<ul style="list-style-type: none">✓ <i>Kafkas Cephesi</i>✓ <i>Kanal Cephesi</i>	<ul style="list-style-type: none">✓ <i>Çanakkale Cephesi</i>✓ <i>Suriye-Filistin Cephesi</i>✓ <i>Irak Cephesi</i>✓ <i>Hicaz-Yemen Cephesi</i>	<ul style="list-style-type: none">✓ <i>Galiçya Cephesi</i>✓ <i>Makedonya Cephesi</i>✓ <i>Romanya Cephesi</i>

Osmanlı İmparatorluğu'nun Birinci Dünya Savaşı'na Girme Nedenleri

Osmanlı Devleti siyasi yalnızlıktan kurtulmak istiyordu. Son iki savaşta Almanya'dan umduğu desteği bulamayınca İngiltere ve Fransa'ya ittifak teklifinde bulundu. İngiltere, Fransa ise Balkan Savaşı'yla güçsüzlüğü iyice ortaya çıkan ve çıkacak bir savaşta

paylaşılması söz konusu olabilecek böyle bir devleti yanlarına almak istemiyorlardı. Ayrıca Boğazlar üzerinde tarihi emelleri olan Rusya'yı da kızdırmak istemiyorlardı. İtilaf Devletleri bu nedenlerle Osmanlı Devleti'nin savaşta tarafsız kalmasını istiyorlardı. Hatta Osmanlı Devleti'nin savaşa girmemesi karşılığında kapitülasyonların kaldırılmasını kabul edebileceklerini bildirdiler.

Kapitülasyon: Bir ülkede yurttaşların zararına olarak yabancılara verilen ekonomik-ticari ayrıcalıklara (imtiyaz) denir.

Osmanlı Devleti'nin Almanya Yanında Savaşa

Katılmasının Nedenleri:

- ✓ Osmanlı Devleti'nin siyasi yalnızlıktan kurtulmak istemesi,
- ✓ Osmanlı yönetimini elinde bulunduran ittihat ve
- ✓ kazanacağına inanmaları,
- ✓ Almanların da desteği ile yakın zamanda kaybedilen yerleri (Kıbrıs, Mısır, Trablusgarp vb.) geri alma düşüncesi,
- ✓ Almanya desteği ile Rusların Boğazlar üzerindeki isteklerini engelleme isteği.

Almanların Osmanlı Devleti'ni Savaşa Katmak

istememesinin Nedenleri:

- ✓ Osmanlı Devleti savaşa girerse savaşın daha geniş alana yayılacak olması. Rusya'nın Osmanlı Devleti ile savaşmak zorunda kalması ile kuvvetlerinin bir kısmını Osmanlı Devleti için de ayırarak olması, Böylece Almanların

- Avrupa'daki savaş yükünün hafifleyecek olması,
- ✓ İngiltere ve Fransa'nın Boğazlar yoluyla Rusya ile bağlantısının kopacak olması,
 - ✓ Almanların Osmanlı Devletinin ham madde ve insan gücünden yararlanma düşüncesi,
 - ✓ Osmanlı Devleti Süveyş Kanalı'nı ele geçirebilirse İngiltere'nin Uzak Doğu'daki sömürgeleriyle bağlantılarının kopacak olması,
 - ✓ Osmanlı halifesinin dini gücünü kullanarak İtilaf Devletlerinin sömürgelerindeki Müslümanları ayaklandırma düşüncesi.

İttihat ve Terakki Partisi ileri gelenleri Almanya ile gizli bir ittifak antlaşması imzaladılar. Bu sırada İngiliz donanması önünden kaçan **Goeben (Goben)** ve **Breslau (Breslav)** adlı iki Alman gemisi Çanakkale Boğazı'nı geçerek Osmanlı Devleti'ne sığındı. İngiltere bu iki gemiyi istedi. Osmanlı Devleti bu iki gemiyi satın aldığını Osmanlı donanmasına katıldığını bildirdi. Adlarını Yavuz ve Midilli olarak değiştirdi. Bu iki gemi Karadeniz'e açılarak Rus limanlarını topa tuttu. Bu gelişme üzerine itilaf Devletleri de Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etti. Osmanlı Devleti de Birinci Dünya Savaşı'na girmiş oldu.

TAARRUZ CEPHELERİ *****

Kafkas Cephesi: Osmanlı Devletinin ilk taarruz cephesidir.

AÇILMASININ AMACI:

- ✓ Kafkaslara ulaşarak buradaki Türkleri Ruslara karşı ayaklandırmak,
- ✓ Kafkaslardan, Afganistan yoluyla Hindistan'a ulaşarak İngilizlerin sömürgeleriyle olan bağlantısını kesmek,
- ✓ Bakü petrollerinin denetimini ele geçirmek isteği etkili olmuştur.

Kanal Cephesi:

Almanya'nın isteği ile açılan Taarruz cephesidir.

Bu cephenin açılmasında;

- ✓ Mısır'ı, İngiltere'den geri almak,
- ✓ Süveyş Kanalı'nı ele geçirerek İngiltere'nin Uzakdoğu'da ki sömürgeleriyle olan bağlantısını kesmek düşüncesi etkili olmuştur.

SAVUNMA CEPHELERİ:

Çanakkale Cephesi:

İtilaf devletlerinin Çanakkale Cephesi'ni açma nedenleri;

- ✓ İstanbul ve Boğazları alarak Osmanlı'yı savaş dışı bırakmak
- ✓ Savaşı kısa surede sona erdirmek,
- ✓ Rusya'ya gerekli askeri yardımı göndermek,
- ✓ Balkan devletlerini kendi taraflarında savaşa çekmek,

- ✓ Almanya ile Osmanlı Devleti arasındaki bağlantıyı kesmektir.

Irak Cephesi:

- ✓ Petrol bölgelerini elinde tutmak.
- ✓ Osmanlı ordusunun İran'a girip Hindistan'ı tehdit etmesini önleme düşüncesi etkili olmuştur.
- ✓ İngilizler bu amaçla Irak'a asker çıkardılar. Ancak Kût-ül Amara denilen yerde yenilgiye uğradılar ve 18000 İngiliz askeri Osmanlı kuvvetleri tarafından esir alındı(1916). İngilizler daha sonra bölgeye takviye kuvvetler göndererek üstünlüğü ele geçirdiler.
- ✓ 1917'de Bağdat düştü. Mondros' tan sonra da İngilizler Musul'u işgal etti.

Suriye-Filistin Cephesi:

Kanal Cephesi'nde İngilizlere yenilen Osmanlı ordusu Filistin'e ve Suriye'ye çekildi. Sonra hem FİLİSTİN hem de SURIYE' İngiliz'lerce işgal edilince **YILDIRIM ORDULARI KOMUTANLIĞI** görevine getirilen Mustafa Kemal ordusuyla Toroslara çekildi. Burada güçlü bir savunma hattı oluşturarak İngiliz'lerin ve Arapların ilerleyişini durdurmuştur.

Not: Suriye ve Filistin cepheleri; Kanal Harekâtından yenilgi ile ayrılmamız sonucu İngilizlerin bu buralara saldırması sonucu açılan savunma cepheleridir.

1916 da yapılan Kanal harekâtı başarısız olunca İngilizler Sina'yı geçerek Filistin ve Suriye sınırına dayandılar.

1917'de Kasım'da Gazze, Aralık'ta Kudüs düştü.

1918 Eylül'ünde Amman sonra Beyrut ve sonrasında da Şam düştü.

Zorunlu Göç, Neden?

Osmanlı Devleti'nde farklı inanç ve ırktan insanlar yüzyıllarca bir arada yaşamışlardır. Bunların içinde Ermeniler millet-i sadıka (sadık millet) olarak adlandırılmışlardır. Özellikle kuyumculuk mesleği ile uğraşan Ermeniler Osmanlı ticaret ve ekonomisinde önemli bir yer tutmuşlardır.

Rusya gibi ülkelerin kışkırtmaları ve destekleri sonucunda çıkan Ermeni isyanlarında çok sayıda Müslüman öldürülmüştür. Ermeni isyanlarının önlenmesi için 27 Mayıs 1915 tarihinde "**Sevk ve İskân Kanunu**" (**Techir Kanunu**) çıkartılarak isyana katılan Ermeni vatandaşlar Osmanlı Devleti'nin daha güvenli topraklarına göç ettirilmişlerdir (çoğunluğu Suriye'ye) Bu zorunlu göç esnasında devletin bütün güvenlik önlemlerini almasına rağmen salgın hastalıklar ve bazı hırsızlık olayları sonucunda ölümler yaşanmıştır.

KONU 2: GELDİKLERİ GİBİ GİDERLER...

Ateşkes ve Barış Antlaşması arasındaki fark nedir?

- ✓ Ateşkes(mütareke); barış antlaşması imzalanana kadar silahların terki anlamına gelir. Savaş sırasında da bazı kısa süreli ateşkes yapılabilir.
- ✓ Barış antlaşması; Savaşın bittiğinin belgesidir.

Mondros Ateşkes Antlaşması (30 Ekim 1918)

Bu antlaşma Limni Adası'nın Mondros Limanı'nda bir İngiliz savaş gemisi olan Agamemnon'da Osmanlı Devleti Bahriye Nazırı Rauf Orbay ile İngiliz Amirali Calthrope arasında imzalanmıştır.

MADDE 1- Boğazlar herkese açılacak buraları İtilaf devletleri işgal edecek

Önemi: Çanakkale Savaşı ile alamadıkları yerleri bu maddeyle almışlardır.

MADDE 5-Sınırların ve iç güvenliğini sağlayan askerler hariç Osmanlı ordusu terhis edilecek

Önemi: Böylece işgal sırasında bir engelle karşılaşılmayacak...

MADDE 7- İtilaf devletleri kendi güvenliklerini tehdit edecek bir durum çıkarsa istedikleri herhangi bir stratejik noktayı işgal edebilecek.

Önemi: Anlaşmanın en tehlikeli maddesidir. Bu maddeye dayanak göstererek ülkenin her yeri işgal edilmeye başlanmıştır.

MADDE 8- Demir yolları ve ticaret gemileri İtilaf Devletlerine teslim edilecek

Önemi: Bu madde Osmanlının ekonomik gücü elinden alınmış olup Anadolu'yu sömürmek için alt yapı oluşturmuştur.

MADDE 12- Hükümet haberleşmeleri dışında telsiz ve telgrafların denetimini itilaf devletlerine devir edilecek.

Önemi: Bu madde ile halkın birbiri ile haberleşmesini önleyecekler. Yani yapılacak işgallerde halkın habersiz kalmasını sağlayacak, böylece birlik olmasına engel olacaktır.

MADDE 24- Doğudaki 6 ilde (Erzurum, Van, Elazığ, Diyarbakır, Bitlis, Sivas) karışıklık çıkarsa itilaf devletleri buraları işgal edebilecek.

Önemi: Bu madde 7. madde kapsamına girmesine rağmen ayrı madde koymalarının nedeni Burada bir Ermeni devleti kurmak istiyorlar.

Wilson İlkeleri (8 Ocak 1918)

ABD Başkanı Woodrow Wilson I. Dünya Savaşı sonrasında yapılacak barışın esaslarını yayınladığı on dört ilke ile açıkladı.

İtilaf devletleri de ABD'yi yanlarında tutmak istediklerinden dolayı bu ilkeleri kabul ettiklerini bildirmişlerdir.

ABD başkanı Wilson, savaştan sonra barışın devam

etmesini bir daha böyle büyük savaşların çıkmamasını istiyordu.

Wilson Prensiplerinin Önemi: 8 Ocak 1918

1-İttifak grubu mütareke imzalama konusunda cesaretlendi(Savaşın bitişi hızlandı)

2-Çok uluslu imparatorlukların parçalanması ön görüldü.

3-Wilson ilkeleri itilaf devletlerinin çıkarlarına ters düşmüştür. Bu nedenle kabullenmiş gibi göründükleri bu ilkeleri kendi çıkarları doğrultusunda yorumlamışlardır. İttifak devletleri ise bu ilkeleri barışın anahtarı olarak görüp benimsemişlerdir.

4-Savaştan sonra prensiplerine uyulmadığını gören ABD belli bir dönem Avrupa siyasetinden çekildi.

5-İmzalanan antlaşmalarda prensiplere uyulmadı.

6-Kurtuluş Savaşı ve II. Dünya Savaşının çıkması Wilson Prensiplerinin amacına ulaşmadığını gösterir.

7-Dünyada ilk silahsızlanma önerisidir.

8-Sömürgecilik yerine manda (Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra bazı az gelişmiş ülkeleri, kendi kendilerini yönetecek düzeye eriştirip bağımsızlığa kavuşturuncaya kadar Birleşmiş Milletler Cemiyeti adına yönetmek için bazı büyük devletlere verilen vekillik) ve himaye fikri gelişti.

Türkleri ilgilendiren kısmı:

- ✓ Türklerin çoğunlukta olduğu alanlarda kesin egemenlik hakkı tanınmalıdır.
- ✓ Türklerin egemenliğinde yaşayan diğer uluslara kendi kendine yönetim hakkı tanınacak (olumsuz)
- ✓ Boğazlar bütün devletlere açılacak(olumsuz)

Not: Wilson ilkeleri genel olarak yenilen devletleri koruyucu niteliktedir, bunun nedeni diğer devletlerin güçlenmesini istememesidir.

Paris Barış Konferansı (18 Ocak 1919)

- ✓ İtilaf Devletleri yenilen devletler ile ilgili yapılacak antlaşmaları görüşmek üzere toplandı.
- ✓ Avrupa'nın durumu ve sınırların çizilmesi İtilaf devletleri arasında görüşüldü.
- ✓ Esas amaç Osmanlıyı paylaşmaktı.
- ✓ Batı Anadolu'nun Yunanistan' a verilmesi İtalya'yı küstürdü.
- ✓ Buna göre;
 - Yunanistan: Batı Anadolu
 - İtalya : Konya, Antalya
 - Fransa : Urfa, Antep, Maraş, Suriye, Lübnan
 - İngiltere : Irak, Filistin, Boğazlar
- ✓ 15 Mayıs 1919 da Yunanlar İzmir' i işgal ettiler.